

ORİJİNAL ARAŞTIRMA

Original Article

Yazışma adresi
Correspondence address

Hüseyin KARAYILMAZ
Akdeniz Üniversitesi,
Diş Hekimliği Fakültesi,
Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı,
Antalya, Türkiye

dthkarayilmaz@yahoo.com

Geliş tarihi / Received : 15 Mayıs 2025
Kabul Tarihi / Accepted : 16 Haziran 2025

Bu makalede yapılacak atıf
Cite this article as

Gök BN, Şahin İ, Çiftçi ZZ, Karayılmaz H.
Süt Azı Dişlerine Uygulanan Hazır
Zirkonyum Kuronlara Yönelik Ebeveyn
Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Akd Diş Hek 2025;4(2): 113 - 119

Buse Nur GÖK
Akdeniz Üniversitesi,
Diş Hekimliği Fakültesi,
Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı,
Antalya, Türkiye.

İpek ŞAHİN
Çocuk Diş Hekimi,
Antalya, Türkiye

Zülfikar Zahit ÇİFTÇİ
Akdeniz Üniversitesi,
Diş Hekimliği Fakültesi,
Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı,
Antalya, Türkiye

Hüseyin KARAYILMAZ
Akdeniz Üniversitesi,
Diş Hekimliği Fakültesi,
Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı,
Antalya, Türkiye

Süt Azı Dişlerine Uygulanan Hazır Zirkonyum Kuronlara Yönelik Ebeveyn Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Assessment of Parental Perspectives on Prefabricated Zirconia Crowns for Primary Molars

ÖZ

Amaç

Bu çalışmada, süt azı dişlerine uygulanan hazır zirkonyum kuronlara yönelik ebeveyn memnuniyetinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler

Çalışmaya, Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı'nda tedavi gören ve süt azı dişlerine hazır zirkonyum kuron uygulanan 5-11 yaş aralığındaki 53 çocuk hasta ve ebeveynleri dahil edilmiştir. Ebeveynlerin hazır zirkonyum kuronlara ilişkin memnuniyet düzeyi; görünüm, renk, şekil, boyut ve dayanıklılık başlıkları altında 5'li likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca çocukların cinsiyetinin memnuniyet üzerine etkisi incelenmiştir. Veriler SPSS programı ile analiz edilmiş; tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U ve ki kare (χ^2) testleri uygulanmıştır ($P < 0.05$).

Bulgular

Ebeveynlerin tamamı hazır zirkonyum kuronların dayanıklılığını “çok memnun” düzeyinde değerlendirmiştir. Görünüm açısından %92'si, renk açısından %91'i, şekil açısından %94,3'ü ve boyut açısından %92,4'ü “çok memnun” olduğunu belirtmiştir. Çocukların cinsiyetinin ebeveyn memnuniyeti üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi saptanmamıştır ($P > 0.05$).

Sonuç

Hazır zirkonyum kronlar, ebeveynler tarafından yüksek oranda kabul gören, estetik ve dayanıklı bir restoratif seçenek olarak öne çıkmaktadır. Literatürle tutarlı şekilde, hazır zirkonyum kuronların hem estetik hem de fonksiyonel olarak yüksek kabul gördüğü belirlenmiştir. Bu çalışma, hazır zirkonyum kuronların klinik başarılarının yanı sıra psikososyal kabul düzeyinin de oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler

Ebeveyn memnuniyeti, Süt dişi, Zirkonyum kuron, Pedodonti

ABSTRACT

Aim

This study aimed to evaluate parental satisfaction regarding prefabricated zirconia crowns applied to primary molar teeth.

Material and Methods

The study included 53 children aged 5-11 years, who received prefabricated zirconia crowns on primary molars at the Department of Pediatric Dentistry, Faculty of Dentistry, Akdeniz University, along with their parents. Parental satisfaction was assessed using a 5-point Likert scale across five parameters: appearance, color, shape, size, and durability. Additionally, the impact of the child's gender on parental satisfaction was examined, and the data were statistically analyzed. The data were analyzed using the SPSS software; in addition to descriptive statistics, Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U, and chi-square (χ^2) tests were applied ($P < 0.05$).

Results

All parents rated the durability of prefabricated zirconia crowns as "very satisfied." Furthermore, 92% were very satisfied with the appearance, 91% with the color, 94.3% with the shape, and 92.4% with the size of the crowns. No statistically significant effect of the child's gender on parental satisfaction was found ($P > 0.05$).

Conclusion

Prefabricated zirconia crowns stand out as an aesthetic and durable restorative option that is highly accepted by parents. Consistent with the literature, prefabricated zirconia crowns were found to be highly accepted both aesthetically and functionally. This study demonstrates not only the clinical success of these crowns but also their high level of psychosocial acceptance.

Key Words

Parental satisfaction, Pedodontics, Primary tooth, Zirconia crown

GİRİŞ

Diş çürüğü, dünya genelinde ve özellikle sosyoekonomik açıdan dezavantajlı toplulukların yoğunlukta bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde, okul çağındaki çocukların %60 ila %90'ında görülen yaygın ve ciddi bir halk sağlığı sorunudur (1). Gelişmekte olan toplumlar ağız ve diş sağlığına ilişkin bilgi düzeyinin düşük olması ve koruyucu uygulamaların yetersizliği, süt dişlerinde çürüğün erken yaşta başlamasına ve zamanında müdahale edilemeyen vakalarda aşırı madde kaybı nedeniyle dişlerin işlevini yitirerek erken kaybına neden olabilmektedir (2,3).

Bu bağlamda, süt dişlerinin fizyolojik düşme zamanına kadar korunması, yalnızca çiğneme fonksiyonunun devamlılığı açısından değil, aynı zamanda daimi dişlerin sürmesi ve ark bütünlüğünün sağlanması bakımından da önem taşımaktadır. İleri düzey madde kaybı olan süt dişlerinin teda-

visinde, çekimden kaçınılması ve dişin yapısal ve fonksiyonel bütünlüğünün korunması temel tedavi yaklaşımı olarak benimsenmektedir. Bu amaçla çeşitli restoratif materyaller ve kuron seçenekleri geliştirilmiştir (4,6).

Uzun süreli klinik başarı ve yapısal dayanıklılığı nedeniyle aşırı madde kayıplı süt dişlerinin restorasyonunda, paslanmaz çelik kuronlar (PÇK) öncelikli tercihler arasında yer almaktadır (7). Ancak, estetik yetersizlikleri nedeniyle ebeveyn memnuniyetinin düşük olabildiği, çocukların sosyal çevresinde bu restorasyonların olumsuz algılanabileceği bildirilmiştir (8).

Süt dişlerine yönelik kuron uygulamalarında klinik açıdan tatmin edici bir sonuca ulaşmak, yalnızca çocuğun işlevsel gereksinimlerini karşılamakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda ebeveynlerin hem estetik hem de psikososyal beklentilerini karşılamayı da gerekli kılmaktadır. Ebeveyn memnuniyeti; tedaviye olan güveni, çocuğun oral hijyen alışkanlıklarını ve gelecekteki dental başvuruları doğrudan etkileyen bir parametre olarak değerlendirilen, tedavi yöntemleri arasında seçim yaparken dikkate alınması gereken temel unsurlardan biridir (9).

Bu nedenle son yıllarda hem estetik hem de mekanik açıdan başarılı sonuçlar veren hazır zirkonyum kuronlar (HZK), çocuk diş hekimliğinde de giderek daha fazla ilgi görmektedir ve PÇK'lara alternatif bir tedavi seçeneği olarak öne çıkmaktadır (8,10).

Hamrah ve ark. (22) tarafından yapılan sistematik derleme, HZK uygulanan çocuklarda ebeveyn ve çocuk memnuniyetinin oldukça yüksek olduğunu ve estetik görünüm, renk uyumu, şekil, dişeti sağlığı gibi parametrelerde olumlu sonuçlar elde edildiğini göstermiştir. Ayrıca, bazı çalışmalarda HZK'ların yüksek maliyetine rağmen ebeveynler tarafından estetik ve biyolojik avantajları nedeniyle tercih edildiği bildirilmiştir (12,13).

Bu çalışmada, aşırı madde kaybına uğramış süt dişlerinin HZK ile tedavisinde ebeveyn memnuniyetine etki eden faktörlerin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda HZK'lara yönelik memnuniyeti görünüm, renk, şekil, boyut ve dayanıklılık gibi başlıklar altında detaylı değerlendiren az sayıdaki çalışmadan biri olması açısından literatüre katkı sağlamaktadır. Elde edilen verilerin, çocuk diş hekimleri için restoratif materyal seçimini yönlendirecek bir rehber sunması ve tedavi planlamalarının hem estetik hem de fonksiyonel açıdan daha etkin şekilde oluşturulmasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın sıfır hipotezi, HZK'ların estetik ve fonksiyonel özelliklerine ilişkin ebeveyn memnuniyetinin, çocukların cinsiyetine ve kuron uygulanan diş numarasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği yönündedir. Ancak, ebeveynlerin genel olarak yüksek memnuniyet bildireceği öngörülmektedir.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Araştırmanın etik kurul onayı, Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Etik Kurulu Başkanlığı'ndan (06.11.2017 tarihli; 70904504/400 sayılı) alınmıştır. Klinik kontrol ve değerlendirme formu hakkında hasta ve ebeveynler sözlü olarak bilgilendirilmiştir.

Olguların seçimi

Çalışmamızda Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'ne, 2016-2017 yıllarında süt dişlerindeki çürük nedeniyle ebeveynleri aracılığı ile başvurmuş ve yaşları 5 ile 11 arası değişen çocukların süt azı dişlerine tek bir kişi tarafından dört farklı simantasyon materyali kullanılarak uygulanmış olan HZK'lara ait kayıtlar incelenmiştir.

Bu çalışmada örneklem büyüklüğü, Walia ve ark.'nın (14) çalışmasında bildirilen yöntem esas alınarak belirlenmiştir. Güç analizi GPower 3.1.9.4 (Universität Düsseldorf, Düsseldorf, NRW, Almanya) yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizde, 0.574'lük etki büyüklüğü, 0.05'lik duyarlılık ve %85 güç değerleri esas alınmıştır. Analiz sonucunda, dört farklı siman ile yapıştırılan örnekler için toplam örneklem sayısının minimum 52 olması gerektiği hesaplanmıştır. Bu doğrultuda, HZK ile restore edilmiş ve Frankl Davranış Skalası'na göre skor 3 veya 4 olarak değerlendirilen toplam 53 hasta ve ebeveyn çalışmaya dahil edilmiştir. Seçim kriterlerine uyan örnek vakaların klinik görüntüleri Şekil 1'e izlenmektedir.

Şekil 1. HZK uygulanan dişlerin arşivden elde edilen başlangıç, prepare edilmiş ve uygulama sonrası kontrol fotoğrafları

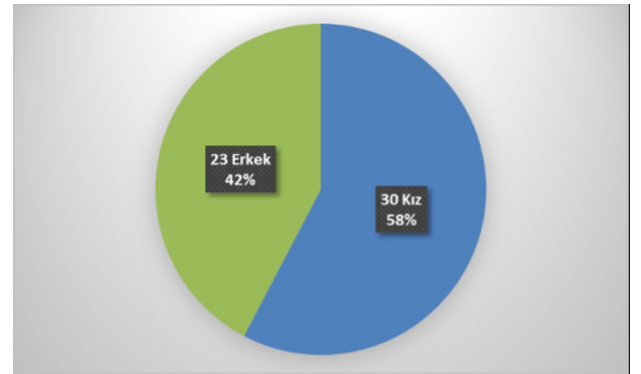
Ebeveyn memnuniyetinin değerlendirilmesi

Ebeveyn memnuniyetinin değerlendirilmesi amacıyla HZK uygulamasından 12 ay sonra 2017-2018 yılları arasında yapılan kontrol randevularında, HZK'ların görünüm, renk, şekil, boyut ve dayanıklılıkları ile ilgili Roberts ve ark. (5) (2001) tarafından önerilen kriterler temel alınarak hazırlanan değerlendirme formunda yer alan sorular ebeveynlere yöneltilmiş ve memnuniyetlerini 1 ve 5 arasında değerlendirilmeleri istenmiştir. Bu formda; görünüm, renk, şekil, boyut ve dayanıklılık kriterlerine göre, 'hiç memnun değil' ile 'çok memnun' arasında derecelendirilen beşli bir ölçek yer almaktadır. Anket formu ebeveynler tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle doldurulmuş ve klinisyen tarafından herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır.

Elde edilen veriler SPSS paket programına (SPSS 18.00 for Windows, Chicago, IL, ABD) girilerek, tanımlayıcı istatistik (minimum, maksimum, ortalama, standart sapma vb.) testleri gerçekleştirildi. Nitel (kalitatif) verilerin incelenmesinde ve karşılaştırılmasında, Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U ve ki kare (χ^2) testleri kullanıldı. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, $P < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

BULGULAR

Bu çalışmaya, Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı Kliniği'nde tedavi görmüş, yaşları 5 ile 11 arasında değişen (ortalama 8.2 ± 1.27 yıl) 53 çocuk hasta dahil edilmiştir. Bu hastalara ait toplam 60 süt azı dişine HZK uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, 30'unun (%58) kız ve 23'ünün (%42) erkek olduğu belirlenmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. HZK uygulanan hastaların cinsiyete göre dağılımı

En sık HZK uygulanan dişler 55 numaralı (%15) ve 85, 75, 54, 64 numaralı dişlerdir (her biri %13.3). En az uygulama ise 65 ve 84 numaralı dişlerde görülmüştür (her biri %10). Diş numaralarına göre dağılım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p = 0.852$). HZK uygulanan dişlerin diş numaralarına göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. HZK’ların diş numaralarına göre dağılımı

Diş No	n	%	p
54	8	13,3%	0,852
55	9	15,0%	
64	8	13,3%	
65	6	10,0%	
74	7	11,7%	
75	8	13,3%	
84	6	10,0%	
85	8	13,3%	0,852
Toplam	60	100%	

Ebeveyn memnuniyetine ilişkin bulgular

Ebeveynlerin HZK’lara ilişkin memnuniyet düzeyleri, “görünüm”, “renk”, “şekil”, “boyut” ve “dayanıklılık” olmak üzere 5 başlık altında değerlendirilmiştir (Şekil 3). Tüm değerlendirmeler arasında en yüksek memnuniyet puanı “dayanıklılık” başlığı altında kaydedilmiş olup, çalışmaya katılan 53 ebeveynin tamamı bu başlığa “5-çok memnun” yanıtı vermiştir. Görünüm açısından, ebeveynlerin %92’si ($n = 49$) HZK’ların estetik görünümünü “çok memnun edici” olarak değerlendirmiştir. Kalan yanıtlar arasında %6’sı ($n = 3$) “memnun” ve %2’si ($n = 1$) “kararsız” olarak kaydedilmiştir. Renk uyumuna yönelik memnuniyet dağılımında %90.6’sı ($n = 48$) “çok memnun”, %7.5’i ($n = 4$) “memnun” ve %1.9’u ($n = 1$) “kararsız” yanıtı verilmiştir.

Kuron şekline ilişkin değerlendirmelerde ise %94.3’ü ($n = 50$) “çok memnun”, %1.9’u ($n = 1$) “memnun”, %1.9’u ($n = 1$) “kararsız” ve %1.9’u ($n = 1$) “memnun değil” ifadelerini kullanmıştır.

Boyutla ilgili bulgular da genel olarak yüksek memnuniyet düzeyini yansıtmaktadır. Katılımcıların %92,4’ü ($n = 49$) “çok memnun”, %3.8’i ($n = 2$) “memnun” ve %3.8’i ($n = 2$) “kararsız” yanıtı işaretlemiştir. HZK uygulanan çocukların cinsiyetlerinin ebeveynlerin memnuniyetlerine, istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

TARTIŞMA

Çalışmada belirlenen sıfır hipotez kabul edilmiştir; elde edilen veriler, ebeveyn memnuniyetinin çocukların cinsiyeti ve kuronun uygulandığı diş numarası ile istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkili olmadığını göstermiştir. Ayrıca, başlangıçta öngörülen HZK’lara ilişkin yüksek memnuniyet düzeyleri de bulgularla doğrulanmıştır.

Bu çalışmada, süt azı dişlerine uygulanan HZK’lara yönelik ebeveyn memnuniyet düzeyleri değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, genel memnuniyetin oldukça yüksek olduğunu ve özellikle dayanıklılık, estetik görünüm ve boyut gibi kriterlerin büyük oranda olumlu karşılandığını ortaya koymuştur.

Tüm katılımcıların HZK’ların dayanıklılığına ilişkin “çok memnun” yanıtı vermesi, materyalin uygulamadan sonraki 12. aya kadar yapısal bütünlüğünü koruduğunu ve ebeveynlerin HZK’ların klinik performansına duyduğu güvenin yüksekliğini göstermektedir. Bu bulgu, zirkonyum esaslı materyallerin süt dişlerinde uzun dönemli kullanım açısından uygun bir seçenek olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, bu durum, ebeveynlerin yalnızca estetik değil, fonksiyonel başarıyı da değerlendirmeye dahil ettiğini göstermektedir. Benzer şekilde Rahate ve ark.’nın (15), Bioflx, HZK ve PÇK’ların karşılaştırmalı olarak değerlendirildiği çalışmasında klinik başarının yanı sıra, çocuk ve ebeveyn memnuniyetini de çok boyutlu şekilde ana- liz etmişlerdir. Ebeveyn memnuniyeti, kuronların estetik özelliklerine (boyut, şekil, renk ve leke tutma) ilişkin dört parametreye dayalı beşli Likert ölçeği ile değerlendirilmiş; ayrıca tedavinin çocuk üzerindeki psikososyal etkileri de ayrı bir

Şekil 3. Ebeveyn memnuniyet skalasındaki değişkenlerin dağılımı

ölçekle incelenmiştir. Bulgulara göre Bioflex kuronlar, özellikle görünüm ve çocukların gülümseme davranışlarındaki iyileşme açısından en yüksek ebeveyn memnuniyetini sağlamıştır. HZK'lar ise estetik olarak beğenilmekle birlikte, subgingival preparasyon gerektirmeleri, daha zaman alıcı olmaları ve maliyetleri nedeniyle bazı dezavantajlar taşımaktadır. Bu açıdan çalışmamızda yüksek ebeveyn memnuniyeti gösteren HZK tedavilerinin maliyet ve klinik uygulama zorluğu açısından gelecekte daha kapsamlı çalışmalarla incelenmesi gerekmektedir.

Holsinger ve ark. (10) yaptığı bir çalışmada, ön diş HZK uygulamasının klinik başarısını ve ebeveyn memnuniyetini 18 çocuk hastada uygulanan 57 HZK üzerinde incelemişlerdir. Memnuniyet anketi sonuçlarına göre; ebeveynler HZK'ların klinik performansı ve estetiğini 10 üzerinden 9.3 olarak puanlamıştır. Sadece 1 ebeveyn HZK'nın renginden memnun olmadığını belirtmiştir. Ebeveynlerin, HZK'nın çocuklarının ağız hijyenini ve görünüşünü geliştirdiği ile ilgili 5 üzerinden 4.7 skoru verdiklerini bildirmişlerdir. Bu çalışmada HZK'ların üst çene ön bölge süt dişi restorasyonlarında kabul edilebilir bir restorasyon olduğunu öne sürmüşlerdir. Bizim çalışmamızda da Holsinger ve ark. çalışma sonuçlarına benzer şekilde estetik kriterler olan görünüm, renk ve şekil açısından memnuniyet düzeyi büyük oranda yüksektir. Görünüm değerlendirmesinde ebeveynlerin %92'si "çok memnun" olduğunu belirtmiştir. HZK'ların pürüzsüz yüzey yapısı, ışık geçirgenliği ve doğal diş formuna yakın morfolojisi, bu yüksek memnuniyet oranının temel sebepleri arasında yer almaktadır. Kararsızlık bildiren tek ebeveynin, kuronun doğal dişe tam birebir uyum göstermemesi, diş eti seviyesi farklılığı ya da çevre dokularla ilişkisi konusunda görsel bir tereddüt yaşamış olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, arka bölgede yer alan restorasyonlarda dahi bazı ebeveynlerin estetik algıya yüksek hassasiyet göstermesi, bireysel beklentilerdeki farklılıkları ortaya koymaktadır.

Mathew ve ark. (8) tarafından yapılan *in vivo* çalışmada bilateral pulpa tedavisi uygulanmış, hastalar HZK ve PÇK olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Hastalar diş eti iltihabı, plak birikimi, karışık diş aşınması ve ebeveyn memnuniyeti açısından değerlendirilmiştir. HZK ve PÇK'lar arasında klinik başarı oranlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır; ancak HZK'larda daha az plak birikimi gözlemlenmiştir. Her iki kuron tipinde de ebeveyn memnuniyeti yüksek bulunmuştur. Ancak estetik özellikler açısından belirgin bir fark olduğu rapor edilmiştir. Ebeveynlerin %100'ü HZK'ların renginden memnun olduklarını belirtirken, yalnızca %40'ı PÇK'ların rengine olumlu görüş bildirmiştir. Genel memnuniyet oranı da HZK grubunda %100 iken, PÇK grubunda %53,3'te kalmıştır ve gruplar arasında anlamlı düzeyde istatistiksel fark olmadığı saptanmıştır ($P < 0.001$).

Bu bulgular, çalışmamızda ulaşılan sonuçlarla uyum göstermektedir. Bizim çalışmamızda da HZK'lara yönelik ebeveyn memnuniyet düzeyi, görünüm ve renk gibi estetik parametreler başta olmak üzere oldukça yüksek bulun-

muştur. Özellikle tüm ebeveynlerin dayanıklılık açısından "çok memnun" olduklarını belirtmeleri ve estetik görünüm açısından da %92 gibi yüksek bir oranda "çok memnun" yanıtı vermeleri, HZK'ların hem fonksiyonel hem de estetik beklentileri karşılamada başarılı olduğunu göstermektedir. Bu durum, günümüzde estetik faktörlerin ebeveyn tercihinde ne denli belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymakta; PÇK gibi fonksiyonel açıdan güvenilir restorasyonlara kıyasla HZK'ların estetik üstünlüğüyle memnuniyet düzeyini artırdığını desteklemektedir.

Çalışmamızda renk memnuniyetinde ebeveynlerin %91'i "çok memnun" veya "memnun" olduğunu belirtmiştir. Bu yüksek oran, HZK'ların doğal diş rengine olan yakınlığı ve zaman içinde renk değişimine karşı dirençli yapısıyla açıklanabilir. Ancak, az sayıda bireyde doğal dişe tam renk uyumu sağlanamaması ya da mevcut renklemelerin etkisi, memnuniyetin daha düşük bildirilmesine neden olmuş olabilir.

Şekil değerlendirmelerinde de memnuniyet oldukça yüksek olmakla birlikte, az sayıda ebeveynin olumsuz değerlendirmede bulunması, bireysel farklılıkların etkisini göstermektedir. Bu durum, kuronun çocuğun özgün diş morfolojisine tam uyum sağlayamaması ya da genel anatomik formun ebeveyn beklentilerini karşılamaması ile ilişkilendirilebilir.

Boyut açısından ise %92.4 oranında "çok memnun" yanıtı alınmıştır. Ancak, kuronların sınırlı boyut seçeneklerine sahip olması ve bazı durumlarda dental ark ile birebir uyum sağlamaması, memnuniyet düzeyinde küçük farklılıklara yol açmış olabileceği düşünülmektedir. Özellikle kuronun marjin hizası ya da diş etiyle olan ilişkisine dair görsel farklar, bazı ebeveynlerin tatmin düzeyini etkilemiş olabilir.

Salami ve ark. (16) yaptığı çalışmada, süt dişlerinde uygulanan tam kuronal kaplama restorasyonlarını ebeveyn memnuniyetini değerlendirmişlerdir. Üç gruba ayrılan 39 çocuk hastanın dişlerine strip kuron, veneere edilmiş PÇK ve HZK uygulamaları yapılmıştır. Uygulamadan 1 yıl sonrasında kontrole çağırılmış, kuronların performansı ve ebeveynlerin memnuniyeti anket çalışması ile değerlendirilmiştir. Çalışma, renk açısından en az veneere edilmiş PÇK'lardan ve dayanıklılık açısından en az strip kurondan memnun olduğu belirlenmiştir. Ebeveynler şekil, renk, boyut ve dayanıklılık olarak en çok HZK'dan memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Bhatt ve ark. (17) randomize kontrollü çalışmasında, süt azı dişlerine uygulanan zirkonyum kuronlar ile PÇK'lar ebeveyn ve çocuk memnuniyeti açısından karşılaştırılmıştır. PÇK grubunda ebeveynlerin %44'ü, HZK grubunda ise %50'si kuron uygulaması sonrası çocuklarının ağız sağlığında önemli bir iyileşme gözlemlediklerini belirtmiştir. Ortalama Likert skorları sırasıyla 4.16 ve 4.46 olup, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P > 0.05$). Görünüm açısından ise HZK'lar belirgin üstün-

lük göstermiş; ebeveynlerin %71'i zirkonyum kuronların çocuklarının diş estetiğini "*çok olumlu*" etkilediğini belirtmişken, bu oran PÇK grubunda yalnızca %27 olarak kaydedilmiştir. Çiğneme fonksiyonu açısından her iki grupta da yüksek memnuniyet raporlanmakla birlikte, HZK'lar daha yüksek puanlarla değerlendirilmiştir. Çocuk memnuniyeti yönünden incelendiğinde ise; HZK grubundaki çocukların %90'ı kuronları "*çok beğendiğini*" belirterek en yüksek puanı verirken, PÇK grubunda hiçbir çocuk bu puanı vermemiş, çoğunluk 3 üzerinden değerlendirme yapmıştır. Ortalama çocuk memnuniyet skoru PÇK grubunda 3.0 iken HZK grubunda 4.89 olarak kaydedilmiş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.001$). Bu bulgular, bizim çalışmamızda olduğu gibi HZK'ların yalnızca klinik performans değil, aynı zamanda hem ebeveyn hem de çocuk algısı açısından estetik ve fonksiyonel başarı sağladığını ortaya koymaktadır.

Salama'nın (18) 2018 yılında yürüttüğü retrospektif çalışmada, süt kesici dişlere uygulanan HZK'lar ile veneere edilmiş PÇK'lar estetik, biyouyumluluk ve ebeveyn memnuniyeti açısından karşılaştırılmıştır. HZK'lar, %100 retansiyon ve renk uyumu ile, dişeti sağlığı açısından da hiçbir inflamasyon belirtisi göstermemiştir. Buna karşın, veneere edilmiş PÇK grubunda %5 oranında materyal kaybı, %12.8 oranında dişeti inflamasyonu ve renk uyumsuzluğu, %23.1 oranında ise şekil/ölçü açısından "*ideal olmayan*" kuron raporlanmıştır. Ebeveyn memnuniyeti açısından ise HZK grubundaki ebeveynlerin %100'ü retansiyon, renk ve dayanıklılık yönlerinden "*çok memnun*" olduğunu ifade etmiş; genel memnuniyet oranı %94.7 olarak raporlanmıştır. Bu oran, veneere edilmiş PÇK grubunda %71.8 ile sınırlı kalmıştır. Ayrıca, HZK'ların kontur ve şekil açısından %97.4 oranında "*çok memnun*" skoru aldığı bildirilmiş, bu oran veneere edilmiş PÇK'larda %69.2 olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, HZK'ların yalnızca estetik değil, aynı zamanda biyouyumluluk ve doku uyumu açısından da ebeveynler tarafından yüksek kabul gördüğünü göstermekte ve çalışmamızın bulgularını doğrudan desteklemektedir.

Çalışmamızda elde edilen bir diğer önemli bulgu, çocuğun cinsiyetinin ebeveyn memnuniyetine anlamlı bir etkisinin olmamasıdır ($P > 0.05$). Bu sonuç, memnuniyetin çocuğun biyolojik özelliklerinden çok, tedavi kalitesine ve beklentilere göre şekillendiğini düşündürmektedir.

Bu çalışmanın güçlü yönlerinden biri, ebeveyn memnuniyetine ilişkin verilerin doğrudan 12. ay kontrolünde, klinik uygulamadan sonra toplanmış olmasıdır. Bu sayede anket yanıtlarının, tedaviye ilişkin güncel ve deneyime dayalı geri bildirimleri yansıttığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, çalışmada kontrol grubunun bulunmaması-özellikle PÇK gibi alternatif restoratif materyallerle karşılaştırma yapılmaması-elde edilen bulguların yalnızca HZK uygulamalarıyla sınırlı olarak yorumlanmasına neden olmuştur. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, farklı kuron materyallerinin ebeveyn memnuniyeti açısından doğrudan karşılaştırılması, bu alandaki bilgi birikimine önemli katkılar sağlayacaktır.

Sonuç olarak, HZK'ların yalnızca klinik olarak başarılı değil, aynı zamanda ebeveyn memnuniyeti açısından da güçlü bir alternatif oluşturduğu görülmektedir. Fakat bu çalışmanın bazı limitasyonları bulunmaktadır. Öncelikle, veriler tek merkezden ve belirli bir zaman aralığında toplanmıştır. Ayrıca, ebeveyn memnuniyeti yalnızca öznel bir anket aracılığıyla değerlendirilmiş, çocukların bireysel algıları çalışmaya dahil edilmemiştir. Uzun dönem takip verileri olmaması da sonuçların zaman içindeki değişimini değerlendirmeyi kısıtlamaktadır. Gelecekte yapılacak karşılaştırmalı ve uzun dönemli çalışmalar, ebeveyn memnuniyetinin sürdürülebilirliğini ve diğer materyallerle kıyaslandığında ne ölçüde fark yarattığını daha net biçimde ortaya koyacaktır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma, süt azı dişlerine uygulanan HZK'ların ebeveyn memnuniyetine etkisini değerlendirmiş ve genel memnuniyet düzeyinin oldukça yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

- Ebeveynler, HZK'ların estetik görünüm, renk uyumu, şekil ve boyut açısından başarılı bulunduğunu belirtmiş; özellikle dayanıklılık konusunda tüm katılımcılar "*çok memnun*" olduklarını ifade etmiştir. HZK'lar hem fonksiyonel hem de estetik beklentileri yüksek oranda karşılayabilmektedir. Bu nedenle klinik uygulamalarda, özellikle estetik kaygı taşıyan ebeveynlerde HZK'lar öncelikli restoratif seçenek olarak değerlendirilmelidir.
- Çalışmamızda, çocuğun cinsiyetinin ebeveyn memnuniyeti üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Klinik süreçlerde bireyselleştirilmiş yaklaşım benimsenmeli, cinsiyetten bağımsız olarak ebeveyn ve çocukların beklenti ve algılarına göre tedavi seçenekleri sunulmalıdır.
- Çalışmanın kontrol grubu içermemesi, bulguların yalnızca HZK uygulamalarıyla sınırlı olarak yorumlanmasına yol açmaktadır. Bu durum, karşılaştırmalı değerlendirmelerin yapılmasını kısıtlamıştır.

Yazarların Katkısı

Fikir/Kavram, Tasarım, Denetleme/Danışmanlık, Veri Toplama ve İşleme, Kaynak Taraması, Makale Yazımı, Eleştirel İnceleme: G.B.N, H.K, Z.Z.Ç, İ.Ş.

Finansal veya Mali Destek

Herhangi bir finansal/mali destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemektedir.

Etik Kurul Onay Bilgisi

Bu çalışma, Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak yürütülmüş olup, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (06.11.2017 tarihli; Karar No. 70904504/400).

1. Petersen PE, Lennon MA. Effective use of fluorides for the prevention of dental caries in the 21st century: the WHO approach. *Community Dent Oral Epidemiol.* 2004; 32: 319-21.
2. Usha M, Deepak V, Venkat S, *et al.* Treatment of severely mutilated incisors: a challenge to the pedodontist. *J Indian Soc Pedod Prev Dent.* 2007; 25: S34-6.
3. Mortada A, King N. A simplified technique for the restoration of severely mutilated primary anterior teeth. *J Clin Pediatr Dent.* 2004; 28: 187-92.
4. Ramires-Romito AC, Wanderley MT, Oliveira MD, *et al.* Biologic restoration of primary anterior teeth. *Quintessence Int.* 2000; 31: 405-11.
5. Roberts C, Lee JY, Wright JT. Clinical evaluation of and parental satisfaction with resin-faced stainless steel crowns. *Pediatr Dent.* 2001; 23: 28-31.
6. Rabelo RT, Caldo-Teixeira AS, Puppini-Rontani RM. An alternative esthetic restoration for extensive coronal destruction in primary molars: indirect restorative technique with composite resin. *J Clin Pediatr Dent.* 2005; 29: 277-81.
7. Mittal GK, Verma A, Pahuja H, *et al.* Esthetic crowns in pediatric dentistry: a review. *Int J Contemp Med Res.* 2016; 3: 1280-2.
8. Mathew MG, Roopa KB, Soni AJ, *et al.* Evaluation of clinical success, parental and child satisfaction of stainless steel crowns and zirconia crowns in primary molars. *J Family Med Prim Care.* 2020; 9:1418-23.
9. Srinath S, Kanthaswamy AC. Different crowns used for restoring anterior primary teeth: a review. *J Pharm Sci Res.* 2017; 9: 190-2.
10. Holsinger DM, Wells MH, Scarbecz M, *et al.* Clinical evaluation and parental satisfaction with pediatric zirconia anterior crowns. *Pediatr Dent.* 2016; 38: 192-7.
11. Hamrah MH, Mokhtari S, Hosseini Z, *et al.* Evaluation of the clinical, child, and parental satisfaction with zirconia crowns in maxillary primary incisors: a systematic review. *Int J Dent.* 2021; 2021: 7877728.
12. Alrashdi M, Ardoin J, Liu JA. Zirconia crowns for children: a systematic review. *Int J Paediatr Dent.* 2022; 32: 66-81.
13. Ajayakumar LP, Chowdhary N, Reddy VR, *et al.* Use of restorative full crowns made with zirconia in children: a systematic review. *Int J Clin Pediatr Dent.* 2020; 13: 551-6.
14. Walia T, Salami AA, Bashiri R, *et al.* A randomized controlled trial of three esthetic full-coronal restorations in primary maxillary teeth. *Eur J Paediatr Dent.* 2014; 15: 113-8.
15. Rahate I, Fulzele P, Thosar N. Comparative evaluation of clinical performance, child and parental satisfaction of Bioflx, zirconia and stainless steel crowns in pediatric patients. *F1000Res.* 2023; 12: 756.
16. Salami A, Walia T, Bashiri R. Comparison of parental satisfaction with three tooth-colored full-coronal restorations in primary maxillary incisors. *J Clin Pediatr Dent.* 2015; 39: 423-8.
17. Bhatt R, Shah D, Patel M, *et al.* Clinical evaluation and parental and child satisfaction with restoration of primary teeth using zirconia and stainless steel crowns: a randomized clinical study. *Adv Hum Biol.* 2023; 13: 61-7.
18. Salama A. Zirconia crowns versus pre-veneered stainless steel crowns in primary anterior teeth a retrospective study of clinical performance and parental satisfaction. *Egypt Dent J.* 2018; 64: 3075-84.